

#121: Bedrijf en boete: inspecteur bezint eer gij begint!

Deze week schonken de [media](#) aandacht aan het feit dat de boeten voor twee grote accountantskantoren vanwege onzorgvuldige controles door de rechter zijn vernietigd. De rechter [is van mening](#) dat niet kan worden vastgesteld dat de kantoren als zodanig beboetbare handelingen hebben verricht. De enkele omstandigheid dat in een aantal individuele dossiers gebreken waren vastgesteld is onvoldoende om het kantoor daarvoor aansprakelijk te houden.

Gelijke monniken, gelijke kappen

Hoewel deze uitspraak ziet op specifieke regelgeving voor accountants, menen wij dat de daarin verwoorde basisgedachte ook moet gelden voor fiscale boeten voor bedrijven. De inspecteur moet niet te gemakkelijk aannemen dat gemaakte fiscale fouten een boete voor de onderneming rechtvaardigen. Helaas gebeurt dat in de praktijk veel te vaak.

Belastinginspecteurs menen dat zij daarbij de wind van de strafrechtspraak in de rug hebben. Met een [verwijzing](#) naar onder meer het zogenaamde drijfmasterrest meent de inspecteur dat overtredingen van werknemers toegerekend kunnen worden aan de onderneming waarvoor zij werken. Maar bij een correcte lezing van die jurisprudentie mag die conclusie niet worden getrokken.

Verwijtbaar handelen

Ja, het strafrecht is snel geneigd om het handelen van werknemers, ook het foutieve handelen, toe te rekenen aan de onderneming. Bijvoorbeeld als de controller een fout maakt in de administratie waardoor de onderneming te weinig belasting aangeeft, zal de rechter die fout als een fout van de onderneming aanmerken. Maar daarmee heeft die onderneming nog geen overtreding begaan. Daarvoor is het ook nodig dat de onderneming een verwijt (opzet of grove schuld) valt te maken. Daarvoor zal de inspecteur moeten bewijzen dat belangrijke leidinggevende personen binnen de onderneming verwijtbaar hebben gehandeld. Zij wisten van de fouten, althans zij hebben bewust een beleid gevoerd dat het maken van die fouten in de hand werkten.

Aan dat laatste schort het vaak bij de bewijsvoering door de inspecteur. Hoewel hij er regelmatig nog in slaagt om het verwijt van de betrokken werknemer te bewijzen, slaagt hij er niet in om de verbinding te leggen met de leiding van het bedrijf. Dat die link noodzakelijk is, heeft de Hoge Raad al eens beslist in zijn [arrest van 29 mei 2015](#). Een arrest dat gek genoeg in fiscalibus betrekkelijk weinig aandacht heeft gekregen, althans op grond waarvan in de gepubliceerde jurisprudentie weinig verweer wordt gevoerd.

Rechter geeft duidelijk signaal

Wij geven direct toe dat er belangrijke verschillen zijn tussen de accountantswetgeving en de fiscale wetgeving. Echter, het is te gemakkelijk om met die verschillen de beslissing van het CBB weg te wuiven als een belangrijke beslissing voor ook de fiscale praktijk. Met deze uitspraak geeft de rechter opnieuw een duidelijk signaal af dat het beboeten van een bedrijf meer eist dan het vinden van een werknemer die verwijtbaar zijn of haar werk niet goed heeft gedaan. Pas als blijkt dat de onderneming zich beboetbaar heeft gedragen, is een boete op zijn plaats.

De impact van een boete is groot

Deze kritische blik is ook heel terecht. Volgens ons wordt te vaak gedacht dat een onderneming de boete gemakkelijk kan ophoesten, zodat die beter daar gepresenteerd kan worden. Men vergeet dan dat een boete aan de onderneming alle betrokkenen treft, dus niet alleen de individuele foutenmaker. De gevolgen van een boete voor een onderneming zijn vaak veel verstrekkender dan het betalen van de boete alleen. Zo'n boete kan ook leiden tot het verlies van klanten, het beëindigen van bankrelaties en het missen van belangrijke orders.